

Second Terminal Evaluation-2016

First Language Part I - Paper -I

SANSKRIT- Part I

(For Academic and Oriental Sanskrit Schools)

Class -VIII

Time - 1½ Hours

Total Score - 40

निर्देशाः -

- १५ निमेषाः समाश्वासकालः। प्रश्नान् पठितुम् उत्तराणि क्रमीकर्तुं च अयं कालः उपयोक्तव्यः।
- प्रश्नान् निर्देशान् च सम्यग् अवगम्य एव उत्तराणि लेखनीयानि ।
- उत्तरलेखने मूल्याङ्काः कालः च परिगणनीयाः।
- विवर्तनप्रश्नाद् ऋते सर्वेषां प्रश्नानाम् उत्तरलेखने देवनागरीलिपिरुपयोक्तव्या।

1. कोष्ठकात् समुचितमुत्तरं निर्धार्य लिखत ।

4x1=4

- क) ' ऊरुभङ्गम् ' इति रूपकं केन विरचितम् ?
(व्यासेन , भासेन , श्रीहर्षेण)
- ख) कामधेनुसुता का ?
(अदितिः , नन्दिनी , सुरभिः)
- ग) अस्थाने कृतं कर्म फलं न जनयति। अत्र कः न्यायः ?
(कूपमण्डूकन्यायः , स्थालीपुलाकन्यायः , अरण्यरोदनन्यायः)
- घ) ' मातः ! मया यत् प्रार्थितं तत् अनुचितमेव । कृपया मम अपराधः क्षम्यताम् '-
कस्य प्रार्थना इयम् ?
(अलाबुलतायाः , पटोलस्य , कर्कट्याः)

2. यथोचितं योजयत ।

4x1=4

- क) वृकोदरः - कालिदासः।
- ख) रघुवंशम् - भीमः।
- ग) दुर्जयः - लोकमङ्गलम् ।
- घ) जगत्कल्याणम् - दुर्योधनपुत्रः।

3. अधोदत्तात् वाक्यात् क्त्वान्त- ल्यबन्त-तुमुन्नन्तरूपाणि विविच्य लिखत ।

1x3=3

प्रकृतिमातुः कृपया नारिकेलवृक्ष इव औन्नत्यं प्राप्य अलाबुलता सन्तुष्टा अभवत् ।

किन्तु फलानां भारं वोढुम् अशक्ता भूत्वा सा शोकाकुला अभवत् ।

4. अधोदत्तानि उदाहरणानि पठित्वा कः न्यायः इति लिखत ।

2x1=2

क) परस्पराश्रयत्वेन लक्ष्यप्राप्तिः ।

ख) नालिकेरगुच्छात् एकं परीक्ष्य सर्वं पक्वमिति निश्चिनोति ।

5. उदाहरणानुसारं पट्टिकां पूरयत ।

4x1=4

लट्	लङ्	लोट्
वदति	अवदत्	वदतु
पतति	_____	_____
_____	अगच्छत्	_____

6. प्रादेशिकभाषया लिखत ।

1x5=5

संस्कृतभाषा पुरातनी भाषा भवति । सा देवभाषा इत्युच्यते । वेदाः , पुराणानि, आदिकाव्यम् , महाभारतम् इत्यादयः बहवो ग्रन्थाः संस्कृतभाषायां लिखिताः भवन्ति । संस्कृतसाहित्ये महाकाव्यानि , रूपकाणि , चम्पूकाव्यानि , गद्यकाव्यानि च बहुविधानि सन्ति । भारतीयसंस्कृतिः संस्कृताश्रिता भवति ।

7. अधोदत्तवाक्यं पठित्वा सम्बोधनरूपं चित्वा लिखत ।

1x1=1

माता पुत्रम् अवदत् 'पुत्र ! उत्तिष्ठ ! अद्य परीक्षा खलु' ?

8. उदाहरणानुसारं सन्धिच्छेदं लिखत ।

1x1=1

उदा- भिन्नाः + च - भिन्नाश्च ।

क) + - बालाश्च ।

9. खण्डिकां पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तराणि लिखत।

4x1=4

आधुनिककैरलीयसंस्कृतपण्डितेषु प्रथमगणनीयः भवति प्रोफेसर् आर् वासुदेवन् पोट्टि महाशयः। कर्णाटकराज्ये दक्षिणकन्नटायां १९२९ जनुवरि मासस्य २८ दिनाङ्के जन्म लेभे। बाल्य एव तिरुवनन्तपुरम् आगतः सः संस्कृते भाषान्तरेषु च आगाधं ज्ञानम् अर्जितवान्। लघुसिद्धान्तकौमुदी, गुरुपुरेशस्तवम् एतयोः ग्रन्थयोः कैरलीव्याख्यानम् अनेन विरचितमस्ति। एवं भोजप्रबन्धस्य कैरलीविवर्तनम्, आत्मानात्मविवेकस्य संस्कृतव्याख्यानम् च अस्य प्रसिद्धं ग्रन्थद्वयं भवति। राष्ट्रपतेः बहुमतिपत्रेण अयं समादृतः विराजते।

- क) वासुदेवन् पोट्टि महाशयस्य श्रद्धेयाः रचनाः के ?
- ख) वासुदेवन् पोट्टि महाशयः कुत्र जनिमलभत ?
- ग) वासुदेवन् पोट्टि महाशयः केन पुरस्कारेण समादृतः।
- घ) प्रशस्तिपत्रम् इति अर्थकं पदं खण्डिकातः चित्वा लिखत।

10. सम्भाषणांशान् पूरयत।

4x1=4

- दिया - मित्र ! नमस्ते । कुतः आगच्छसि ?
- मीना - । अहं नाटकं दृष्ट्वा आगच्छामि।
- दिया - ?
- मीना - अभिज्ञानशाकुन्तलं नाम नाटकम्।
- दिया - नायिका कथापात्रं का कृतवती ?
- मीना -।
- दिया - मञ्जुवार्यर् निपुणा अभिनेत्री एव। ममापि द्रष्टुम् इच्छा अस्ति।
- मीना - नाटकं द्रष्टुं निश्चयेन अवसरः भविष्यति।

11. अधोदत्तान् कथास्तम्भान् क्रमीकृत्य उचितं शीर्षकं लिखत।

5x1=5

- क) नन्दिनीम् आक्रान्तं सिंहं हन्तुं राजा उद्युक्तः अभवत्।
- ख) पुत्रलाभार्थं कामधेनुसुतां नन्दिनीं सेवितुं मुनिः उपादिशत्।
- ग) दिलीपः सूर्यवंशस्य प्रबलः राजा आसीत्।
- घ) पुत्राभावेन दुःखितः दिलीपः पत्न्या समं वसिष्ठं द्रष्टुम् अगच्छत्।

12. उदाहरणानुसारम् एकपदं लिखत ।

1x1=1

उदा- भूतानाम् ईशः - भूतेशः ।

क) गणानाम् ईशः -

13 . महेशभृत्यः स सिंहः स्वदंष्ट्राशोभया अन्धकारं लघुकृत्य राजानम् अवदत्-

1x2=2

इति आशययुक्तं श्लोकंचित्वा लिखत ।

क) निशम्य देवानुचरस्य वाचं
मनुष्यदेवः पुनरप्युवाच ।
धेन्वा तदध्यासितकातराक्ष्या
निरीक्ष्यमाणः सुतरां दयालुः ॥

ख) अथान्धकारं गिरिगह्वराणां
दंष्ट्रामयूखैः शकलानि कुर्वन् ।
भूयः स भूतेश्वरपार्श्ववर्ती
किञ्चिद्विहस्यार्थपतिं वभाषे ॥

*** **